

Elhagyni az Atocha-állomást

1

Kutatásom első időszakában az volt a szokásom, hogy hétköznap reggelenként felkeltem szegényesen bútorozott tetőtéri albérlétemben, amelyet Madridba érkezve legelőször megnéztem, vagy hagytam, hogy felébresszenek a La Plaza Santa Ana zajai, mivel nem sikerült beolvasztanom őket az álmomba, aztán feltettem a gázra a leharcolt kotyogóst, és amíg vártam, hogy lefőjön a kávé, tekertem egy spanglit. Amikor elkészült a kávé, kinyitottam a tetőablakot, amely épp akkora volt, hogy az ágyamra felállva ki tudtam rajta mászni, és a tetőn a kávé kortyolva és a spanglit szíva figyeltem, ahogy a téren összegyűltek a turisták, útikönyvük a fémasztalkákon, és a harmonikás is játszott. A távolban: a palota és hosszú felhőcsíkok. Projektem folytatásaként beugrottam a tetőablakon, szartam, zuhanyoztam, bevettem a fehér tablettáimat és felöltöztem. Megkerestem a táskámat, ami-ben volt egy kétnyelvű *Összegyűjtött versek* Lorcától, két jegyzetfüzet, zsebszótár, John Ashbery *Válogatott versei*, a gyógyszerek, aztán elindultam a Pradóba.

A Calle de las Huertason sétáltam végig, odabiccentve a lime-zöld overallos utcaseprőknek, átvágtam az El Paseo del Pradón, bementem a múzeumba, a belépő csak pár euróba került nemzetközi diákigazolvánnyal, rögtön az 58-as teremhez mentem, és megálltam Roger van der Weyden *Krisztus levétele a keresztről* című képe előtt. Az ébredéstől számítva negyvenöt percen belül általában már a kép előtt voltam, így a hasis, a koffein és az álom egymással versengtek szervezetemben, ahogy a közel életnagyságú figurák előtt álltam, és vártam az egyensúlyra. Mária ajultában örökké a földre rogyik, ruhája kékjeit semmi sem múlja felül a flamand festészetben. Testtartása szinte tökéletes visszhangja Jézusénak, akinek súlytalannak tűnő testét Nikodémusz és segítője tartja a levegőben. 1435; 220x262 cm. Olaj, fa.

Ben Lerner (1979) amerikai költő, író, irodalmár, a Brooklyn College oktatója. Három verseskötet szerzője: *The Lichtenberg Figures* (2004 – Lichtenberg-ábrák), *Angle of Yaw* (2006 – A forgás iránya), *Mean Free Path* (2010 – Közepes szabad úthossz), amelyek összegyűjtve megjelentek *No Art* (2016 – Semmi művészet) címmel. Regényei: *Leaving the Atocha Station* (2011 – Elhagyni az Atocha-állomást); *10:04* (2014), illetve előkészületben van a *The Topeka School* (2019 – A topekai iskola) című könyve is. 2016-ban jelent meg a jelentős visszhangot kiváltó *The Hatred of Poetry* című költészetelméleti esszéje, amely immár magyarul is olvasható: A költészet utálat, *Forrás*, 2019/7–8, 126–160.

Költői világának alapját az Ashbery-féle szubszürrealizmus képezi, ugyanakkor a korra, az aktualitásokra mintha határozottabban reflektálna, mint az a New York Schoolhoz kötődő költőknél szokás. Prózájának jellegzetessége az oszcilláció referencialitás és fikció között, illetve ennek metarefektív, esszészerű gondolatfutamokba hajló kommentálása, amelyből végül szellemes, gazdagon rétegzett elbeszélésmód kerekedik ki. (*A ford.*)

Projektem egyik fordulópontja: egy reggel arra érkezem a van der Weyden-képhez, hogy valaki elfoglalta a helyemet. Éppen ott állt, ahol én szoktam, egy pillanatra megriadtam, mintha magamat figyeltem volna, ahogy a festményt figyelem, habár az idegen vékonyabb volt nálam és sötétebb bőrű. Vártam, hogy arrébb megy, de nem tárgított. Azon tűnődtem, talán látott a *Keresztlevétel* előtt, és most azért állt oda, hogy rájöjjön, mit láttam. Zavarban voltam és próbáltam egy másik vásznat keresni a reggeli rituálémhoz, de túlságosan hozzászóltam már ennek a képnek a dimenzióihoz és a kékjeihez, hogy beérjem mással. Kifelé mentem az 58-as teremből, amikor a férfi könnyekben tört ki, zihálva levegő után kapkodott. Azért fordult vajon a fal felé – tűnődtem –, hogy eltakarja az arcát, amíg a múzeumba magával hozott bánatával küszködik? Vagy éppen most részesül a *művészet rendkívüli tapasztalatában*?

Régi félelmem, hogy nem vagyok képes részesülni a művészet rendkívüli tapasztalatában, és azt is nehezen tudtam elképzelni, hogy bárki képes rá, legalábbis azok közül, akiket ismertem. Különösen azokra gyanakodtam, akik azt állították, hogy egy költemény, egy festmény vagy egy zenedarab „megváltoztatta az életüket”, kiváltképpen, mivel ismertem őket előtte és utána is, és nem vettem észre rajtuk semmi változást. Habár azt állítottam, hogy költő vagyok, és állítólagos írói tehetséggel érdemeltem ki a spanyolországi ösztöndíjat, többnyire akkor találtam szépnek a verssorokat, ha prózai idézetben olvastam őket az egyetemi oktatóim által feladott tanulmányokban, ahol a sortöréseket perjelek helyettesítik, és így nem egy bizonyos verset közvetítenek, hanem a költészet lehetőségének visszhangját. A művészetek iránti érdeklődésem inkább volt a tényleges műalkotások és a róluk tett állítások közötti szakadék iránti érdeklődés; a legközelebb talán akkor kerültem a művészet rendkívüli tapasztalatához, amikor megtapasztaltam ezt a távolságot, a rendkívüli hiányának rendkívüli tapasztalatát.

Amikor a férfi megnyugodott, ami nagyjából két percbe telt, megtörölte az arcát és kifújta az orrát a zsebkeendőbe, amit aztán megint zsebre rakott. Az 57-es terembe lépve, ami üres volt, eltekintve az álmosan pislogó nyurga teremőrtől, a férfi rögtön odament egy kisméretű fogadalmi Krisztus-képhez, amelyet San Leocadiónak tulajdonítanak: zöld tunika, vörös lepel, bánatos arckifejezés. Úgy tettem, mintha más képeket néznék, de valójában szemem sarkából a férfit figyeltem, ahogy a kis vásznat vizsgálja. Egy hosszú percig csöndben volt, aztán megint bögni kezdett. Ez felrázta az őrt is, tekintetünk találkozott, én jeleztem, hogy az előző teremben is ez történt, az ő tekintete arról árulkodott, nem tudja eldönteni, örült-e az illető – talán az a fajta, aki kárt tesz a festményben, leköpi vagy leszakítja a falról, vagy felhasítja a kulcsával –, vagy a műalkotás rendkívüli megtapasztalása hatja meg ennnyire. Megint előkerült a zsebkeendő, aztán a férfi békésen átsétált az 56-os terembe, megállt a *Gyönyörök kertje* előtt, békésen méregette, aztán teljesen elvesztette az eszét. Most már három óra volt a teremben – az 57-es langaléta óra, az 56-ost őrző alacsony nő és egy idősebb, lehetetlenül hosszú, ezüstös hajú óra, aki az előtérből hallhatta meg a legutóbbi kifakadást. Az 56-os terem néhány látogatója teljesen elmerült a fülhallgatójából szóló audiotúrában, egyáltalán nem zavarta őket a Bosch-kép előtt kibontakozó jelenet.

Mit tehet egy teremőr, gondoltam magamban, tényleg, mi is *valójában* egy teremőr? Egyfelől a biztonsági személyzet egy tagja, felbecsülhetetlen mütárgya-

kat véd az örültektől, a gyerekektől és a vakuvillanások okozta lassú eróziótól; másfelől ott él a lélek állítólagos diadalai között, és ha pozíciójának van presztízse, az éppen abból a hitből származik, hogy ezek a diadalok tényleg meg tudják ríkatni az embert. Volt valami pátosz az örök bizonytalanságában, ott töltik életük javát az időtlen festmények előtt, de nem kérdeznek tőlük mást, mint hogy mennyi az idő, mikor zár a múzeum, dónde esta el baño.¹ Nem tudtam osztózni a férfi eksztázisában, ha ez az volt, de az örök dilemmája megfogott: kérjék meg, hogy legyen szíves kifáradni velük az előtérbe és próbálják kideríteni, milyen mentális állapotban van, kétségtelenül elrontva ezzel rendkívüli elragadtatását, vagy hagyják szabadon mászkálni kultúrájuk kincsei között, jöllehet örült, s ezzel akár, hogy mást ne mondjak, az állásukat is kockáztassák? Vívódásuk néma színjátékát sokkal inkább magával ragadónak találtam, mint bármely *Pietät*,² *Sírbatételt*³ vagy *Angyali üdvözléte*,⁴ és egynek éreztem magam közülük, ahogyan teremről teremre követtük a férfit. Talán művész, jutott eszembe; mi van, ha mégsem érzi azt az elragadtatást, amit előad, mi van, ha az általa produkált jeleneteknek rá kellene ébreszteniük az intézményt például a teremőrök pozíciójának elmentmondásosságára. Éppen ezen gondolkodtam, amikor a férfi újabb sírásroham végére ért, hogy aztán békésen a múzeum kijárata felé vegye az irányt. Az örök számomra úgy tűnt, inkább szomorúan, mint megkönnyebbülten szétszéledtek, én viszont azon kaptam magam, hogy követem a férfit, ezt a nagy művészt, a múzeumból kifelé a természetfeletti napsütésbe.

*

Kutatásom első időszakának legtöbb hétvégéjén spanyoltanárom, Jorge, akit az alapítvány fizetett, hogy az ösztöndíjasai minél hamarabb folyékonyan beszéljenek spanyolul, magával vitt egy Madridtól negyven percre lévő táborhelyre, ahova a nyelviskolai barátaival jártak szívni, inni, úszni és kavarni. Úgy hívtak, El Poeta, hogy gúnyolódva vagy szeretettel, sose tudtam eldönteni. A sör javát én vásároltam, és hasist is vettem Jorgétól, pedig erősen túlárazta. A táborhely nem volt valami nagy szám: egy tisztás néhány tűzrakóval, mindig tele volt szemetel-ve, habár rajtunk kívül sosem láttam senkit, mi pedig gondosan eltakarítottunk magunk után. Nem volt harminc méter a tó. És általában elég meleg volt ahhoz, hogy a szabadban aludjunk. Alig pár szót szóltak hozzám, ahogy öten-hatan ültünk a tűz körül, ittunk és szívtuk a haskámot vagy azt az erős fűvet, amit Jorge dobott be a közösbe később. Én szinte sohase beszéltem, bár próbáltam mosolyogni, a mosolyommal sejtetni, hogy értem, miről beszélnek körülöttem, mintha a mosolyom volna a válasz az elhangzottakra.

Egyik este, amikor már csúnyán be voltam tépve, elég lassan esett le, hogy Jorge a nevemen szólít, nem Poetának, élesen rám szól, a többiek pedig dühösen és hitetlenkedve figyelnek. Rájöttem, hogy mosolyogtam, egyre csak mosolyogtam, egyáltalán nem figyelve, közben meg Jorge egyik barátja, Isabel alighanem

¹ Hol van a mosdó? (*A ford.*)

² Roger van der Weyden festménye. (*A ford.*)

³ Caravaggio *Krisztus sírbatétele* című festményére utal. (*A ford.*)

⁴ Vicente Carducho festménye. (*A ford.*)

valami tragikus sztorit mesélt vagy valami fájdalmas dologról vallott, hangja legalábbis halk volt, könnyei csillogtak a tűz fényében. Legalább egy percbe telt, mire lehámoztam az arcomról a mosolyt, amelyről azt hitték, ez a reakcióm Isabel helyzetére. Ezúttal mégis tettem egy kísérletet, hogy megszólaljak: megpróbáltam elmondani, hogy nem értettem vagy nem figyeltem, de csak értelmetlenül makogtam, nem sok köze volt a spanyolhoz. Csak annyit kellett volna mondanom, hogy elbambultam, elkalandoztam, rettentően sajnálom, ha Isabel azt gondolja, hogy az ő történetén mosolyogtam, de nem tudtam kitalálni, hogy hogyan mondhatnám el ezt vagy bármi mást. Még rosszabb volt, hogy a mosoly automatikusan visszatért, amire a többiek nekem estek, gondolom, hogy mekkora faszfej vagyok, amiért így reagálok arra a dologra, amiről Isabel beszélt. Aztán Jorge haverja, Miguel, aki vagy rokona volt Isabelnek, vagy szerelmes volt belé, hozzám vágta a tűz fölött a sörösdobozát, és azt mondta, töröljem le a vigyort a pófámról – már ha spanyolul létezik ez a kifejezés. Önkéntelenül, idegesen felnevettem, aztán rémülten tudatosítottam magamban, hogy nevetésem egyáltalán nem tűnik idegesnek, ami tovább tetézte az inzultust. Isabel a tenyerébe temette az arcát, aztán felállt, kiment a tűz fényköréből, a tő felé indult, a társaságból a másik két csaj utánament, Miguel pedig fenyegetően odaállt fölé. Jorge tartotta vissza. Mostanra legalább annyit tudtam már ismételve, hogy bocsánat, bocsánat, de Miguel kiszabadult a fogásból, vagy Jorge elengedte, és szájba vágott.

Nem volt erős ütés, de arra gondoltam, jobb, ha kiterülök. Miguel ordított velem, és a hangzavarra Isabel és a barátnői is visszajöttek a tótól. Miguel hagyta, hogy Jorge elvonszolja és lenyugtassa. Éreztem az épp csak felhasadt ajkamból kiserkent vér ízét, erősen beleharaptam a sebbe, hogy elmélyítsem, hogy úgy tűnjön, komolyabb a sérülésem, és így jobban megsajnáltsam magam, ami talán ellensúlyozhatja a mosolygásom okozta kárt. Az arcomat a tenyerembe temetve eljátszottam, hogy szenvedek, és alaposan szétkentem a vért, úgyhogy amikor végre összeszedtem magam és visszamentem a tűzhöz, Isabelnek elakadt a lélegzete, jaj, anyám, jaj, Istenem, mondta. A beállt csöndben elsétáltam a tóhoz, és elkezdtem lemosni az arcom. Pár másodperc múlva lépéseket hallottam a száraz fűben: Isabel jött.

– Sajnálom – mondta.

– Nem, én sajnálom – mondtam. – Nem értem, a történetet, amit korábban meséltél – talán ezt mondtam neki. – Borzalmas a spanyolom. Nagyon idegesít.

– Jól beszélsz spanyolul – mondta. – Mi van az arccoddal?

– Az arcom jól van – mondtam, amire elnevette magát. Kibontotta a haját, kendőjét belemártotta a vízbe, kicsavarta, lemosta vele a maradék vért az arcomról, aztán újra megmártotta és kicsavarta. Belekezdett valamibe a holdról, a hold tükröződéséről a vízen, vagy a teliholdra fogta Miguel viselkedését vagy általában az esti drámát, bár nem volt telihold. Hosszú haja volt, talán a teremőrnél is hosszabb. Aztán alighanem arról mesélt, hogy milyen volt gyerekként úszni ebben a tóban, vagy azt mondta, hogy a tavak a gyerekkorára emlékeztetik, vagy azt kérdezte, hogy gyerekként szerettem-e úszni, vagy azt mondta, hogy amit a holdról mondott az előbb, gyerekes. Aztán megkérdezte egy Lorca-versről, hogy ismerem-e, rengeteg szín volt benne és puhán ejtette az r-eket, ahogyan én nem tudtam. Megkínált cigivel, rágyújtottunk, a vizet néztem, addigra kijózanodtam.

Tudni akartam, miért sírt korábban, és e vágyamat sikerült úgy kommunikálnom, hogy többnyire a „tűz” és a „korábban” szavakat ismételtetem. Egy hosszú pillanatra elhallgatott, aztán beszélni kezdett. Az otthonáról mesélt valamit, de hogy a rokonokról vagy konkrétan a házukról, nem tudtam eldönteni. Utcaneveket és hónapok neveit hallottam, felsorolást, talán könyvek vagy dalok lehettek. Nehéz időszak vagy nehéz időjárás, korszak, nagybáty, változás, egy hasonlat a nyárról, valami arról, hogy vett egy piros kocsit és/vagy karambolozott vele. Számos lehetséges történetet formáltam a beszédéből, ott rögtön, szóval nem arról volt szó, hogy nem értettem meg, inkább arról, hogy beszédének akkordjait érttem, a lehetőségek mindegyikét. Ma egy éve, hogy nagybátyja halálos balesetet szenvedett egy salamancai utcán. A nyáron végre rábeszélte a drogos barátját az elvonóra, aki most nem akarja látni és elköltözik Barcelonába. A szüleinek, akik egy kisvárosban élnek, költözniük kell a jelzáloghitelük miatt, neki pedig át kellett szortíroznia a gyerekkori játékaival tömött dobozokat. Összeveszett az egyik testvérével a háború miatt. A képesség, hogy a lehetséges jelentések között legyek, hogy meghagyjam őket tornyosuló-elülő hullámmásukban, hogy hatályon kívül helyezzem a kizárt harmadik elvét, a mondatok igaz vagy hamis voltát, amikor spanyol szót hallok – ez áttörést hozott a projektemben, fázisváltást. Csöndben maradtam, arcomat San Leocadio festménye után formáztam.

*

A Pradóból rendszerint egy El Rincón nevű kis kávézóba szoktam menni, ahol ettem egy szendvicset, egyszerű kenyeret chorizo-kolbásszal, rajtam kívül más nem szokott itt enni ilyenkor, hacsak nem a turisták, messze még ilyenkor a spanyolok ebédideje. Aztán elsétáltam a pár utcányira lévő El Retiróba, a város szívében álló parkba, kerestem egy padot, elővettem jegyzetfüzeteimet, a zsebszótárat, a Lorcát, és betéptem.

Ha sütött a nap, és megfelelően adagoltam a dohányhoz a hasist, és ha voltak a közelemben emberek, de távolabb, úgy, hogy éppen hallhattam beszédüket, de azt már nem, hogy milyen nyelven beszélnek, finom eufóriahullám futott át rajtam. Még órákig sütött a nap, a spanyolok számára még el sem kezdődött igazán a délután. Ősztöndíjamból még több hónap hátravolt, épp csak elkezdődött, de nem fog sokáig tartani – ilyen és ilyen dátummal visszatérek az életembe, mások számára egy fokkal érdekesebb leszek a külföldön töltött idő miatt, lefogyok talán, de egyébként nem változom. Nem kell kialakítanom az életemet Madridban az egyszerűbb rutinokon túl. Nem kell törődnöm azzal, hogy kapcsolatokat építsek, bármit is jelentsen ez. Enyém volt a végtelen nap, több hónapnyi végtelen nap, ám visszatérésem dátuma megkötötte e kötetlenséget, s így nem vált fenyegetővé. Ilyenkor elöntött valami, amit szeretetnek gondoltam, mindenekelelt a kéznél lévő dolgok iránt: a fecskék iránt, ha ezek azok, ahogy a porban ugrálnak, az őszöreg fák sétányai iránt, a királyok és királynők kőszobrai iránt, amelyekkel a turisták fotózkodnak, a park mesterséges tava, az El Estanque csillámló vízfel-színe iránt. A Topeka iránti szeretet: a telefonpózna tetején ülő ölyv, a fiúgyermek, a melegítőnadrágjába dugott jelzőpisztoly, a teknősbéka-harapás vagy pe-

tárda miatt elvesztett ujj iránt. A kopaszerős és a tokaszakállá iránti szeretet, szeretet, amit csak az édesanyák bírnak el. Szeretet minden bébiszitterem iránt, kivéve James-t. Szeretet a birkózó iránt, aki lezuhant a víztoronyból, ahol mutatóványa készült. Aztán Providence iránt: az első összeomlás a kazlak között, a receptre felírt dolgok felszívása a csillagok tompa gyermekeivel, ráeszmélni New Yorkra, ahogy alagútból vagy álomból bukkansz elő, a „gazdagság” újradefiniálása, szeretet az olvasatlan verseskönyv, Cyrus és a közös sétáink iránt. De mindennél erősebb szeretet *az iránt a másik dolog iránt*, a hangot elnyelő védő hártayafal iránt, az élet fehér gépezete iránt, a középtávban gyűlő árnyak iránt, habár ezzel közel sem mondtam semmit, és minden más textúrája iránt.

Ezeket a napokon azon dolgoztam, amit fordításnak neveztem. Felcsaptam a Lorcát többé-kevésbé véletlenszerűen, átirtam a jegyzetfüzetembe a rectóról az angol fordítását, aztán elkezdtem változtatni rajta, kicseréltem szavakat másik, aszszociált szavakra, és/vagy összekevertem a sorok sorrendjét, aztán újabb és újabb változtatásokat végeztem, egyikből következett a másik. Vagy kikerestem a lecserélni kívánt szó spanyol megfelelőjét, és kerestem egy ahhoz hasonló hangzású angol szót („Az égbolt íve alatt” átalakult: „A cielo íve alatt”, amiből az lett, hogy „A cselló íve alatt”). Aztán ezt összefűztem azzal a prózai szöveggel, amit a másik füzetben vezettem („A cselló íve alatt / Felcsapom a Lorcát”, és így tovább).

De ha nem sütött a nap, vagy ha rosszul adagoltam a cuccot, ha túl sok ember volt körülöttem, vagy éppen alig lézengtek a parkban, feneketlen mélység nyílt bennem szívás közben. Ilyenkor már riasztóan végtelen volt a délután, úgy éreztem, sosem érkezik el az este vagy a másnap reggel az 58-as terebben, a táj ezüstje és zöldje elfolyt. Nem tudtam rávenni magam, hogy kinyissam a könyvet. Rosszabb volt, mintha élmelyegtem voltam; *én voltam az élmely*, vonós hangszeren lejátszhatatlan adagio. A belső távolságok kitágultak és összerogytak minden lélegzetvételnél. Olyan volt, mintha nem sikerült volna felébredni időben a rémálomból, most ebben kell élned, érezd magad otthon. Ő, ha mondhatom így, ugyanezt érezte már gyerekkorában is, amikor táborba küldték, úgy tűnt, szíve egyszerre ver hevesen és áll tétlenül. Aztán lélegzete elakadt, széttört, mintha tízezer méteren kitorne az üveg, és hirtelen mindent kiszippantana a vákuum. Elszürkült, hiszen rosszul állt a szénája, saját maga tünete lett. Összeszedte az erejét, hogy benyúljon a táskájába, kinyitotta a gyerekzárás üvegcsét, s ahogy a nyelvére helyezte a sárga pirulát, mutató- és hüvelykujja között szétmorzsolta. Aztán várt és várt, míg végül lassanként enyhülni kezdett a helyzet. Rájött, hogy melege van; nem, arra, hogy fázik. Megtapogatta az arcát, keze és arca idegen volt, az előbbi jéghideg, utóbbi tűzforró. Az El Estanque melletti telefonfülkékre gondolt. Használhatná a telefonkártyáját, fölhívhatna valakit otthon, hogy megnyugtassa. De ott hét vagy nyolc órával korábban van, mindenki alszik. És milyen felnőtt ember, ha ő az egyáltalán, telefonál haza pánikolva minden ok nélkül, ahogyan gyerekként hazatelefonált, sírva, hogy kérlek titeket, vigyetek haza. Felfigyelt az idegen ízre a szájában; valaki másé volt a nyála, undorodott attól, hogy le kellett nyelnie. Ez, mondta magának nagy szakértelemmel, a skizofrénia jele. Ez az úgynevezett személyisége gyors fragmentálódásának kezdete, kezelned kell majd magad. Érezte a bőréhez érő kórházi papírruhát. A szájába morzsolgott még egy nyugtatót és felállt, aligha a saját lábán, és elindult a főbejárat felé.

Az El Paseo del Prado többi látogatója furcsán tekintett rá. Kifejezetten az volt az érzése, hogy mindenki, aki elment mellette, megállt és utánafordult, hogy őt figyelje. Nehéz volt nem rohanni. Lakása távolodott közeledésére. A mellette elhajtó kocsik kinevették. A tudat, hogy ez az egész csupán illúzió, csak rontott a helyzeten.

Felrohant a hat sor lépcsőn, megkereste a kulcsát, ledobta a táskáját és belevetődött az ágyba. Teljesen bebugyolálta magát a takaróval. Így töltötte a sziesztámat.

*

Legtöbbször, amikor felébredtem a sziesztámból, fölvettem a kotyogósban főni a kávé, és tekertem egy rakétát, amíg vártam, hogy lefőjön. Amikor elkészült, megengedtem a vizet a zuhanyzóban és vártam, hogy igazán meleg legyen a víz, aztán beálltam a zuhany alá, és ott ittam meg a kávémat, hagytam, hogy a víz felhigítsa az eszpresszómat, hagytam, hogy a gőz és a koffein lassan kitisztítsa a fejemet.

Kutatásom első fázisában úgy hittem, egész Madrid alszik szieszta idején, hajlamos voltam azt hinni, magam is csatlakozom a szunyókáló fővároshoz, ám később megtudtam, az összes ember közül, akit ismertem Madridban, egyedül én voltam az, aki ezt az időszakot valóban alvással töltötte. Ha jól haladtam a fordítással az El Retiróban, ha megülte gyomromat a sűrke gomoly, a szieszta után így is, úgy is majdnem ugyanúgy éreztem magam, azaz nem éreztem semmit, habár egy órával többet aludtam, ha bevettem a nyugtatót, és ha valami miatt különösen zaklatott voltam, volt valami enyhe kaparás, vegyszeríz a torokban. Gyerekkorom óta ismertem ezt az enyhén kaparó vegyszerízt, és úgy hittem, mindenki más is ismeri, hogy van annyira közismert, mint a vér rézíze, és hogy ezek összefüggnek, habár később megtudtam, hogy egyik ismerősöm sem ismeri ezt az ízt, legalábbis nem úgy, amilyennek én leírtam: a pánik különös utóízét. Odahaza sohase szundítottam, úgyhogy a szieszta drámai hatással volt az időérzésemre, vagy úgy tűnt, hogy megkettőzte a napomat, a reggelre emlékezni olyan volt, mintha a tegnapi napra emlékeznék, vagy teljesen háttérbe szorította a napom első felét.

Miután megszárítottam és felöltöztem, meggyújtottam a rakétát, kitöltöttem a maradék kávé, és ha a parkban sikerült befejeznem egy fordítást, akkor begépeltem a laptopomon és elküldtem e-mailben Cyrusnak. Bár a lakásomban volt internet, e-mailjeimben mindig azt állítottam, hogy egy internetkávézóból írok, és hogy szabad időm véges. Igyekeztem a beérkező levelek nagy részére nem válaszolni, remélve, hogy ez azt a látszatot kelti, offline vagyok, elfoglalt a tapasztalatszerzés, miközben időm nagy részét valójában online töltöttem, különösen a késő délutánokat és a kora estétet, általában szörnyű videókat nézve. Miután írtam Cyrusnak, megpróbálkoztam a *Don Quijote* kétnyelvű kiadványának olvasásával, ettem valamit, általában chorizót, keménysajtot, olívbogyót, savanyított fehérspárgát, bontottam egy palack bort, otthagytam a *Don Quijotét*, és Tolsztojt olvastam angolul; legfontosabb regényeit leárazták a Casa del Libróban.

Az volt a tervem, hogy spanyol mesterművek olvasásával fogok megtanulni spanyolul, és arról fantáziáltam, milyen is a természete és a hatása annak a spanyoltudásnak, amit így szereznek, hogyan találkozik a nyelv archaikus íze és

formálisan emelkedett retorikája a mindennapok dolgaival, azt a benyomást keltve, nem idegen országból, hanem idegen korból származik beszélője; elképzelttem, hogy egy gyönyörű és ritka választékos fordulatot használok a tábortűznél ülve, miután Jorge rádörrentett arra az erős fűre, és figyelem a többiek arcát, ahogy rádöbbennek, hogy nem azért nem értenek, mert tudatlan vagyok vagy mert akcentussal beszélek, hanem mert ők nem járnak nyelvük e magaslatain, ahol én. Elképzelttem az ő szemszögükből ezt a folyékonyan elsajátított, emelkedett beszédmódot: auratikus, példám a nyelvük mélyén szunnyadó titkos erők példája, így aztán már hallgatásaim is jól megmunkáltak, beszédesek. De sosem éreztem rá a spanyol próza ízére, részben mivel túl sok szót kellett kikeresnem, így nem tudtam megtapasztalni a mondatok sodrását; nem volt türelmem ismét és ismét újraolvasni ugyanazt a részletet, hogy a szavak pontjai vonallá álljanak össze. Rájöttem, hogy bármely cselekménynél vagy a szó szoros értelmében vett értelemnél fontosabb volt számomra a pusztá irányultság, amit prózaolvasás közben éreztem, a múlt idő textúrája, az élet fehér gépezete. Még a legdrámaibb jelenetekben is, mondjuk, amikor Natasha velem van, de mindegy, nem az mozgatott meg leginkább, ahogy patetikusan egymás mellé érnek, aztán elmennek egymás mellett, inkább a viszonyiszavak és a kötőszavak stb. mechanizmusai, az állítás sodrása erősebb volt magánál az állításnál.

Költészetet olvasni, ha egyáltalán az olvasás a megfelelő szó erre, egészen más dolog. A költészet mindegyre lerázta magáról figyelmemet, opálos és távoli volt és nem volt hajlandó beszippantani: névelői, viszony- és kötőszavai nem oldódtak érzéssé és sebességgé, az ember belezuhanhatott a szavakat elválasztó közökbe, ahogyan próbálta őket egymáshoz kapcsolni. És azáltal, hogy nem volt hajlandó beszippantani, a költemény fenntartotta a magasabb rendű beszippantatás lehetőségét, amelyre nem vagyok méltó, a roncs életemből elérhetetlen mély tapasztalatot, így aztán a költemény saját külsőségének figurájává vált. Sokkal könnyebb volt spanyol verset olvasnom, mint spanyol prózát, mivel a tudatlanság és a bizonytalanság és a kudarc, amely a versolvasásra tett kísérlet részét képezte, ismerős volt, ami negatív erővel ruházta fel a költeményt, a kudarc, hogy nem képes megadni, megadni, valamennyire legalábbis. A képtelenségem, hogy megértem a spanyol verset, vagy hogy a spanyol vers megértessen engem, arra emlékeztetett, amiképpen képtelen voltam megérteni az angol verset vagy megértetni magam az angol verssel, ebben az értelemben akárcsak egy anyanyelvi beszélő. Szóval miután abbahagytam a *Don Quijotét*, ettem, kivertem, olvastam némi Tolsztojt, fölvittem a tetőre a maradék bort és egy kortárs spanyol versantológiát, és a nap utolsó fényénél abból olvastam valamennyit.

*

Ahogy az este leszállt, a La Plaza Santa Ana kezdett megtelni turistákkal, de elvétve lehetett látni itt találkozó Madrileñosokat is, puszi jobbról-balról, habár a helyiek csak jóval később jöttek elő nagy számban. Számos nyelvet lehetett hallani, az amerikai vagy az ausztrál angol volt számomra a legfülsértőbb, széklabak nyikordultak a kövezeten, evőeszközök karcolták a tányérokat, poharakat vettek el a fémasztalokról vagy tették le őket, és rendszerint volt egy hegedűs,

ártalmatlanul ügyetlen. A távolban utasszállítók tartottak a Barajas felé, szárnyukon lassú fények villogtak, mögöttük a kondenzcsíkok halvány rózsaszínek, aztán belevesztek a sötétbe. Úgy képzeltem, az utasok láthatnak, azt képzeltem, utas vagyok, és láthatom magam, ahogyan felnézek magamra, ahogyan lenézek.

Ösztöndíjam első időszakában nem ismertem mást Jorgén és a barátain kívül, és ők hétköznapi esténként soha nem hívtak el sehova; nem tudom, hogy is hívhattak volna el, hiszen Jorgéval csak péntekenként találkoztam a nyelviskolában. Nem volt telefonom, és nem tudhatták, hol lakom. Mivel nem jelentem meg egyetlen rendezvényen sem, amelyet az alapítvány rendezett, nem volt kivel társulnom, hogy együtt tegyük meg azt, amit madridi tartózkodásom alatt illik megtenni: egyik bárból a másikba vándorolni, egyre jobban bebaszva, aztán betérni egy többemeletes diszkóba, ahol valami borzasztó technóra kell táncolni, ha egyáltalán ez a megfelelő szó, órákon át smárolgatni, aztán enni egy chocolate con churros-t, és hajnaltájban hazatántorogni. Lenyűgözően sok korosztály rutinjának volt része az éjszakázás; éjfélkor a téren még játszottak a gyerekek; a középkorúak reggelig ittak. Nem voltam hozzászokva ehhez az időbeosztáshoz, sem az ekkora közösségi terekhez. Noha úgy gondoltam, felette állok holmi tivornyázásnak, ami azt illeti, iszonyúan vágytam arra, hogy valamiképpen részt vehessek benne, egyrészt mivel rettentően unatkoztam éjszakánként, másrészt mivel tagadhatatlanul vonzott a levegő libidinális töltete. Persze nem ülhettem le egyedül a téren, habár láttam ilyen férfiakat is, sörük mellett ott volt az útikönyv, és nem mehettem oda valamelyik kalandor társasághoz, hogy megkérdezzem, velük tarthatok-e, de rájöttem, attól még a lakásomból kimehetek, és szégyentelenül vegyülhetek el az éjszaka áramában, amíg céltudatosan haladok, úgy téve, mintha tartanék valahova.

Tekertem egy-két rakétát és beraktam őket a cigik mellé, ittam egy pohár vizet, fogat mostam, lesétáltam a lépcsőn, a házból kiléptem a térre. Ahogy átvágtam a téren, úgy éreztem, mintha figyelném magam a háztetőről; onnan láttam, hogy túl gyorsan megyek, úgyhogy megálltam és rágyújtottam egy rakétára vagy egy cigire, aztán továbbsétáltam, már kevésbé örült tempóban a Puerta del Sol, a város igazi központja felé, amit pár perc alatt elérhettem. A Solra érve megálltam és eldöntöttem, hogy melyik irányban fogok úgy tenni, mintha arra volna dolgom.

Leggyakrabban a Gran Vía sétáltam végig, ahol kinn dohányoztak a prostituáltak lesötétített kirakataik előtt, narancs vagy bíbor szájfényük tompán csillogott, idővel beértem Chuecába, a melegnegyedbe, amely, így írták az útikönyvek, vibráló éjszakai életéről ismert, de amerre általában nem járt annyi amerikai. Chueca utcái olyan szűkek voltak, tere pedig annyira tele volt ezekben a hónapokban, hogy könnyű volt úgy járkalni a tömegben, hogy a jobboldon lévő azt higgye, a baloldon lévővel vagy, és fordítva. Ugyanez volt igaz a különböző, dugig levő bárokra: rendelhettem piát és állhattam a bár közepén unott arccal, és az emberek azt hitték, valamelyik közeli társasághoz tartozom. Ami azt illeti, gyakran történt, hogy valamely nagyobb társaság tagjai megszólítottak abban a hitben, hogy hozzájuk tartozom, csak még nem találkoztak velem. Az általános lármában szinte semmit se hallottam, de mosolyogtam és bölintottam és olykor megemeltem kissé a poharamat, aztán odafordultam a társasághoz, amelynek egyik tagja megszólított – lassan beszippantottak.

Így ismertem meg Arturót, ami projektem egyik fordulópontja volt. Egy igen zsúfolt chuecai bárban voltam, vegyes közönségben, marokkói dekoráció és flitteres párnák mindenhol, éppen egy émelyítő mojítót ittam, amikor megjött, és sorban köszönt a társaság tagjainak, amely körül én is ólálkodtam. Engem is barátságosan átkarolt a többiek után, aztán – mivel én voltam a legközelebb a pulthoz – megkérdezte, hogy kérek-e valamit inni. Amíg vártunk, arról kérdezett, honnét ismerem ezt és ezt, gondoltam, azokat, akik összehívták a gyülekezetet. Megvontam a vállam, mintha azt jelezném, mindenki ismeri ezt és ezt. Aztán azt kérdezte, hova valósi vagyok, amire azt hazudtam: New York. Erre vagy azt mondta, hogy nemrégén járt New Yorkban, vagy azt, hogy hamarosan New Yorkba utazik. Milyen ügyben, kérdeztem. Vagy azt válaszolta, hogy egy koncertre, vagy hogy ő fog koncertezni, vagy valami más előadóművészetről volt szó. Mit csinálsz Madridban, kérdezte. Itt előadtam annak a válasznak egy változatát, amelyet a providence-i spanyolvizsgámra bifláztam be, egy hosszú választ, amelyet egy folyékonyan beszélő barátom komponált meg, s érintette a spanyol polgárháború fontosságát, amelyről én semmit sem tudtam, egy írógeneráció számára, akik közül csak keveseket olvastam. Szándékom szerint, magyaráztam, egy hosszú, kutatásra alapozott költeményt tervezek írni, amely a háború irodalmi hagyományával foglalkozik. A válasz meglehetősen összetett volt grammatikailag, projektem jelentőségét feltételes módban, folyamatos múlt idejű kötőmódban és jövő időben fejtettem ki. Meglepetésemre és rettenetemre Arturo érdeklődése kiéleződött és alaposan megszórt kérdésekkel: találkoztál már ezzel és ezzel a tudóssal vagy költővel, elmentél már ebbe és ebbe a múzeumba vagy archívumba. Nem lehet beszélgetni a zajtól, mondtam neki. Rendelt két sört, és amikor megkaptuk őket, fizetett, és intett, hogy menjünk ki az utcára.

Kint rágyújtottunk, aztán mielőtt megismételhetette volna a kérdéseit, sietve mondtam neki: nem jó a spanyolom. Egész jól olvasok, hazudtam, de beszélni nem tudok. Nevetett és azt kérdezte különböző emberekről, hogy ismerem-e őket, mikor mondtam, hogy nem, azt mondta izgatottan, hogy akkor be kell mutatnia nekik. Nagyon kedves vagy, hajtogattam, amin nagyon jól szórakozott. Divatosan öltözött emberek üdvözölték őt egyre-másra, ahogy elmentek mellettünk. Elmondta, hogy egy galéria tulajdonosa vagy dolgozója Salamancában, a város legsikkesebb negyedében, és hogy a fivére vagy fiúja híres fotós, vagy híres fotókat adott el, vagy híres operatőr. Arról is beszélt, hogy a galériája költők kedvelt gyülekezőhelye, gyakran szerveznek felolvasásokat, aztán hosszan beszélt, számomra alig követhető fogalmakat használva, saját költészet iránti szeretetéről, felsorolt rengeteg spanyol költőt, akikről még sosem hallottam, illetve a kötelezően említendő Lorcát. Odaadta a galériás névjegykártyáját, aminek a hátára ráírta a mobilszámát, aztán barátságosan átkarolt és visszavitt a társasághoz. Ott mindenki azt gondolta, hogy Arturo egyik barátja vagyok, bemutatkoztunk, és a hozzám két legközelebb álló nővel, Teresával és Esterrel pusztit is váltottunk. Arturo rögtön bekapcsolódott a beszélgetésbe, én pedig eliszkoztam a pulthoz még egy mojítóért, és minden alkalommal, amikor azt hittem, rögtön megszólítanak, mindig kerekelt oldottam a pulthoz. Hogy valakinek hozhatok-e valamit, csak úgy kérdeztem meg, hogy rámutattam a poharamra vagy az övékre, és felvontam a szemöldököm; Ester eltűnt egy idő után, de Teresát és Arturót jó né-

hány mojitóra meghívtam, amikor aztán azon kaptam magam, hogy lelkesen magyarázok Teresának a projektemről, rájöttem, hogy túl sokat ittam.

Levegőznöm kell, mondtam, és kimentem a lassan forgó bárból, haza akartam sétálni, aztán az ágyba ájulni. Még a bár falának dőlve próbáltam magamat összeszedni, amikor meglepetésemre hirtelen magam mellett találtam Arturót és Teresát, azt kérdezték, jól vagyok-e. Igen, mondtam, és egyszerre kihúztam magam, amitől visszatért a forgás, kétszeresen – rájöttem, hogy hányni fogok. Átmentem az utcán, ahol nem volt annyi ember, volt viszont egy kuka, ám épp mielőtt elértem volna, valóban elhántam magam. Mire jobban lettem, felálltam, ők ott voltak a túloldalon, rám vártak. Teresa cigizett, Arturo pedig egy palack vízzel kínált mosolyogva. Odamentem, kiöblítettem a számat, ittam is pár kortyot, és megköszöntem. Hazaviszünk, mondta, úgymint indulni akarunk egy másik buliba.

A kocsi ülve szégyelltem volna bevallani Arturónak, hogy alig tíz percre lakom gyalog, de, mint kiderült, nem volt rá szükség. Teresa rágyújtott egy spanglira, aztán hátrapasszolta nekem, a slukk forró kúp volt a torkomban, ami aztán a mellkasomba vándorolt, hogy a bordáimat feszítve töltsön ki. Rájöttem, hogy elzsibbadt a nyelvem, de legalábbis bizsergett, nem tudtam megmondani az utca nevét, és ez egyszerre tűnt rettentőnek és viccesnek. Vállamra hajtottam a fejem és néztem, ahogy elsuhanak mellettünk a fények, szépnek találtam, aztán rájöttem, hogy ezt angolul mondtam, hogy az elmúlt hosszú percek folyamán azt soroltam, mi mindent találok szépnek az úton; utcalámpákat, szökőkutakat, a platánokat, ha ezek azok voltak. Projektem első fázisában csak nagyon ritkán beszéltem spanyolul, de szinte egyáltalán nem volt módom angolul megszólalni, úgyhogy szinte kiszakadt belőlem az angol szó, ahogyan elhagytuk a várost és rátértünk az autópályára. Arturo és Teresa úgy döntöttek, magukkal visznek a partira, vagy talán én kértem őket. Figyelemre méltó ékesszólással és gördülékenyen – így hittem legalábbis – arról beszéltem, Cyrus hogyan szokott Providence-ben denevéreket etetni esténként; kifejtettem a költészet – minden médium leghalottabbika – valamifajta elméletét, kádenciáim olyan mozgalmasan kacskaringóztak, hogy úgy képzeltem, Arturót és Teresát végül arra fogják kényszeríteni, elismerjék gondolataim mélységét, sőt, felfoghatatlan mélységét, eltekintve persze néhány rokon gondolattól, s így megtapasztalják gondolkodásom periodicitását anélkül, hogy figyelmüket elvonnák az egyes gondolatok. Grammatikát beszéltem, mely tiszta és univerzális, egyszersmind a nyelv zenéjének magasabb formáját is megtestesíti: ahogy hallgattam magamat, elámultam angolom remek hangmintázataitól, apró változások rezonáltak és sziszegtek a réshangokban, és ezek a fület kényeztető finom variációk törvényerőre emelték az egyes szavakat, a nyelv azzá az élménnyé vált, amit leírt. Aztán valamikor elájultam.

Egy hosszú, körkörös kocsibehajtón parkoltunk egy csomó másik kocsival mellette, Arturo és Teresa beszélgettek, Teresa Arturo hajával játszott és Arturitónak becézte. Egy erőltetetten modern ház előtt ültünk, alacsony, terpeszkedő építésű, fehér kő és több hektárnyi üvegfelület. Elkaptam Teresa pillantását a visszapillantóban, megkérdezte, hogy vagyok. Arturo kinyitotta a kocsiajtót, és mi is kiszálltunk; megkérdeztem, hol vagyunk, amire Arturo azt válaszolta, hogy a pasimnál. Teresa belém karolva lépett a házba, talán azért, hogy azon ironizáljon,

viccből magukkal hoztak egy részeg amerikai idiótát, vagy azért, mert egy kicsit aggódott értem a kocsuiúton lejátszódott jelenet után, nem tudtam eldönteni, csak reménykedhettem. Ahogy beléptünk, emlékeztettem magam, hogy lélegezzek nyugodtan. Csomó jóvágású alak volt ott a mindent betérítő fehér szőnyeges nappaliban a minimalista bútorok és a nagy körültekintéssel megvilágított, monumentális festmények között. Rengetegen köszöntek nekünk, és Teresa elengedett, hogy üdvözölje őket, a napnál is világosabb volt, hogy kilógok a társaságból. Szerencsére volt egy stratégiám az ilyen helyzetekre, amit a számtalan New York-i utunkon fejlesztettem ki a csillagok tompa gyermekeivel: valamivel tággabbra nyitottam a szemem, mint általában, meghatározott mértékben, kissé felvontam a szemöldököm és hagytam, hogy szám sarka kezdődő mosolyra görbüljön. Ezt az arckifejezést tartottam aztán fent onnantól, hogy elértem, ami aztán kétkedést és ismerősséget fejezett ki, unalmat, amit alig tart kordában a környezetem iránti felszínes antropológiai érdeklődésem, van ebben az arckifejezésben jó adag megvetés is, ami reményeim szerint olvasható politikaiként, mintha azt sugallná, hogy e frivol éjszakám után visszatérek majd saját harcom frontvonalába, ami ezt az élményt teljesen lenullázza végül. Az arckifejezés célja az volt, hogy magam válasszam meg, milyen hiányosságokat mutatok meg magamból, hogy nem éppen divatos frizurám és ruhám a tüntetés erejével hassanak: kívülálló vagyok, ismerem és elutasítom az életeteket, de most visszatértem egy közvetlenebb és igazabb valóság nagyköveteként.

Teresa ismét belém karolt és a hatalmas szoba sarkában álló bárpulthoz vezetett. Miután töltöttünk magunknak, kivitt egy óriási udvarra, ahol volt még egy bár és egy nagy könnycsepp alakú, halványan megvilágított, kék csempés medence, amelyben még többen fürödtek, köztük néhány félmeztelen nő is. Próbáltam tartani felvett arckifejezésem, ahogy Teresa elvezetett a medence mellett valami kőkertbe, ahol egy kisebb csoport gyülekezett egy központi alak körül, aki gitározott és énekelt, az előadó egy kőpadon ült, a többiek a földön, Arturo már közöttük volt, mi is leültünk.

Arcom itt nagy csatát vívott a zenével. Először zavarónak és rémisztőnek találtam a többiek csinos arckifejezését, az arcokat, amelyek olyan fokú elmélyedést mutattak, hogy nem voltam hajlandó elhinni, valóban érzik is, mindegyik arc úgy volt gondosan megkomponálva, hogy életteli benső világot sugalljon, arcok, amelyek arra csábították a másikat, hogy csodálja belefeledkezésüket. A férfiak általában lefelé néztek, a nők egy kicsit éppen felfelé. Előbbiek úgy, mintha rettenetesen koncentrálnának, utóbbiak üdvözülten, félmosollyal, de a sírás-hoz közel – úgy tűnt, mindannyian a művészet rendkívüli tapasztalatában részesülnek. Számos joint járt körbe e különböző privát világok között, és lassan ismét visszatértem korábbi utazósebességemre, elvesztettem az uralmat az arcom felett, tekintetem még mindig nyitott volt, de a kelleténél már nyitottabb, a mosoly nyoma és vele együtt a kívülállás bármilyen jele eltűnt.

Ahogy próbáltam visszarendezni mimikámat, kezdtem meghallani a zenét, hallani, mintha megszólítana, s nem csupán ürügy volna a többiek számára, hogy felvegyék pózaikat. Egyértelműen jó énekes volt, hangterjedelme és magabiztossága többéves gyakorlatról árulkodott, nem mintha különösebben értenék hozzá, gitárjátéka megfelelő és nem tolakodó, ami szintén tapasztalatát mutatta, nem

versenyzett önmagával. Figyelt rá, hogy ne emelje föl a hangját, s hogy az magától se emelkedjen meg kissé, kecsesen dallamos volt éneke, beszéd és dal, világiasság és gyász között hullámozott, a melódiák csupán azért álltak össze újra meg újra, hogy ismét széteessenek. A dalszöveget szinte teljesen magánhangzók alkották, kis időbe telt, mire rájöttem, hogy a dal portugálul és nem spanyolul van. Megtapasztaltam, ahogyan egyik nyelv átszínezi a másikat, és ennek hatása alá kerültem, mivel egyiket sem beszéltem. Ahogy hallgattam a zenét, visszapörgött a napom, sőt, nem csak ez a nap: a kocsiút, a bár, a lakásom és a tető, ahogy láttam magam egy repülőről, ahogy felszálltam arra a repülőre New Yorkban, ahogy elhagytam Providence-t, tizennyolc évesen megérkeztem Providence-be stb., egészen vissza a topekai Bright Circle Montessori Iskoláig, ahol apám kedvesen, de határozottan győzköd, hogy ki kell szállnom a kocsiból. Teresa a hajammal játszott, ahogyan korábban Arturóéval, ránéztem és valami megnevezhetetlen nyugtalanságot éreztem. Felálltam gyorsan, de csendben, és otthagytam a társaságot, még messzebb sétáltam a háztól és a partitól, be a sötétbe, amíg egy fakerítéshez nem értem, a birtok és egy meredek lejtő széléig, lent néhány fény égett.

Már nem éreztem annyi mindent, ahogyan szívtam a cigimet és messziről néztem a társaságot, láttam, valaki, talán Teresa közelít, cigarettaparazsa apró fényköröket írt, ahogy jött felém, ahogy közelebb ért, hallottam a poharában összezokkanó jeget, és némi szorongással jöttem rá, hogy valószínűleg arra számít, valami felizgatott, meghatott, csak erről lehet szó, más nem magyarázhatja hirtelen távozásomat a többiektől. Visszafordultam a kerítés felé, megnyaltam az ujjamat, és a nyálat szemem alá kentem, hogy úgy tűnjön, sírtam, ezt megismétltem párszor, amíg úgy éreztem, szemem alja elég nedves ahhoz, hogy megcsillanjon a gyér fényben, vagy érezhető legyen, ha megérinti arcom. Teresa volt, a dalt dúdolta, ahogy felém sétált. Amikor odaért hozzám, gyengéden kérdezte, minden rendben van-e, mi a bajom. Igen, semmi, mondtam, de úgy, hogy valójában abban bíztam, megerősítem, hogy elmondhatatlan mélységek tárultak fel bennem. Álltunk egymás mellett, néztük a lejtőt, és mivel úgy éreztem, arra vár, mondjak valamit, azt mondtam: nehéz időszak ez nekem. Elég béna dolog, de ez volt az egyetlen mondat, amelyet kellően fel tudtam tölteni némi titokzatozással. Miért, kérdezte, amivel meglepett, és próbáltam úgy hangolni hallgatásomat, hogy ne azt fejezze ki, nehezemre esik erről beszélni, inkább azt, hogy a körülmények leírhatatlanok, kivéve talán a gitár, meghaladják spanyoltudásomat, ha nem általában a nyelv lehetőségeit. Nekem elmondhatod, mondta, és megint babrálni kezdett a hajammal, arra gondoltam, láthatja nedves arcomat, és azt mondtam, magam is sokkolva hallottam: meghalt az anyám.

Szegény fiú, szegény fiú, mondta Teresa, átkarolt, hagytam, hogy vállára hajtja a fejem, ügyeltem rá, hogy nedves arcom bőréhez érjen. Bőre meleg volt, szinte forró. Először komoly teljesítménynek ítéltam a performanszomat, és izgatott lettem teste közelségétől, de ezek helyét gyorsan átvette valami rossz érzés, ahogyan elképzeltem, anyám mit érezne, ha tudná, mit tettem, önutálatomat aztán félelem váltotta fel, mi van, ha valamiképpen ez az egész hazugság megvalósul, ha hazugságom megöli, vagy legalábbis történik valami anyámmal, ahogyan bármi történhet, örökké felelősnek fogom magam érezni, és az is leszek, bármi baja is lesz, megváltoztathatatlanul vissza fog utalni erre a szent pillanatra, ami-

kor elcseréltem az életét egy vonzó idegen szimpátiájáért. Sírni kezdtem, mindkét karommal átöleltem Teresát, valódi könnyek potyogtak a hátára, ahogyan próbált megnyugtatni, s talán ekkortól hitt nekem igazán. Mikor sírásom csillapodott, leültünk, és csöndben néztük a lejtőt. Rágyújtott egy cigire, odaadta nekem, és beszélni kezdett.

Arról mesélt, hogy kislány volt, amikor meghalt az apja, vagy hogy apja halálának gondolata mindig kislánnyá változtatja. Fiatal volt, amikor meghalt, de most már inkább öregnek tűnik, vagy öreg volt halálakor, de emlékeiben mindig megfiatalodik. Közhelyeket idézett föl, amelyekkel mások próbálták nyugtatni, hogy az idő mindent megold, hogy jobb helyre került, vagy talán minden ironia nélkül adta elő nekem ezeket a kliséket. Aztán arról beszélt, Arturo hogyan viselte az egészséget, szóval gondolom, a testvére lehet, arról, hogyan magyarázta Artúrónak, hogy apa a mennyben van, szóval gondolom, az öccse lehet. Az apjuk vagy híres festő volt, vagy híres műgyűjtő, és Teresa is festett, hogy apja kedvében járjon, vagy felhagyott a festéssel, mivel nem bírta elviselni az apja példájából fakadó nyomást, vagy egyszerűen csak seggfej volt az apja, de itt már tényleg csak találgattam – csak azt tudom, hogy a festészetet keserűen és megbánással a hangjában említette. Aztán átmenet nélkül vagy általam legalábbis fel nem fogott átmenettel rátért az európai utazgatásaira, aztán hallottam, azt mondta, New York és egyetem, aztán szünetet tartott, és ekkor elállt a lélegzetem, mert rájöttem, mi következik.

Folyékony angolsággal mesélte el a történetet, hogy egy este elment megnézni egy filmet valahol a Village-ben, egy unalmas filmet, nem is emlékszik már, mi volt, aztán ahogy kijött a moziból, és éppen azt latolgatta, inkább metróval vagy taxival menjen-e vissza a belvárosba, egyszerre apja halála, pedig már egy év is eltelt, most hirtelen és életében először teljes valóságával megrohanta, és sírni kezdett, és keresett egy fizetős telefont és felhívta az anyját és csak sírt és sírt, amíg el nem fogyott a pénz a telefonkártyájáról, aztán elment és egy kioszkban vett még egy kártyát, visszament a telefonhoz, fölívta az anyját, és addig sírt a telefonba, amíg le nem merült a második kártya is. Azt mondta, gyakran eszébe jut, vajon ott van-e még az a telefon most, hogy mindenkinek van mobilja, aztán rám nézett mosolyogva, és azt mondta, ha visszamegyek New Yorkba, esetleg megkereshetném a telefont, és ha ott van még, vehetnék egy telefonkártyát, felhívhatnám, és akkor közösen sirathatnánk édesanyját.

MOHÁCSI BALÁZS fordítása